

WSPARCIE DLA DZIECI I RODZIN W BERLINIE

JUGENDAMT

PORADNICTWO

DIAGNOZA

TERAPIA

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Berlinie

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Wasze ręce niniejszą, zaktualizowaną broszurę przygotowaną z myślą o polskojęzycznych rodzinach osiedlających się z dziećmi w Berlinie i okolicach.

Liczymy, że będzie ona przystępnym źródłem informacji, ale również pomoże ona tym z Państwa, którzy natrafili na trudności związane z opieką nad dziećmi i poszukują rozwiązania swojej trudnej sytuacji.

Jednocześnie przypominamy o możliwości zwrócenia się do polskiego konsula, który posiada pewne kompetencje w sprawach opieki nad małoletnimi. Jego uprawnienia mają głównie wymiar informacyjny i wspierający zarówno rodziców jak i dzieci – będących obywatelami RP.

Tel.: +49 30 22313 201

Fax: +49 30 22313 212

Email: berlin.amb.wk@msz.gov-pl

www.gov.pl/niemcy

JUGENDAMT – URZĄD DO SPRAW DZIECI I MŁODZIEŻY

W życiu każdej rodziny zdarzają się trudne sytuacje i większość rodziców zna uczucie bezradności wobec piętrzących się problemów. Rodzice, którzy przybyli z Polski i wychowują swoje dzieci w Berlinie, czują się niejednokrotnie zagubieni w gąszczu przepisów oraz wymagań szkoły czy przedszkola. Niemieckie ustawodawstwo gwarantuje bezpłatną pomoc dla rodzin wychowujących dzieci bez względu na narodowość czy status materialny. Do udzielania tego wsparcia zobowiązany jest **Urząd do spraw dzieci i młodzieży (Jugendamt)**.

Jugendamt jest instytucją, której zadaniem i celem jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, zapewnienie ich dobra oraz pomoc rodzicom w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich.

DO ZADAŃ JUGENDAMTU NALEŻĄ:

1. DZIAŁANIA PREWENCYJNE

pomoc rodzinie w wspieraniu rozwoju dzieci i młodzieży

2. PORADNICTWO

pomoc w prawidłowym wypełnianiu zadań rodzicielskich w sytuacjach kryzysowych (choroba, rozwód, separacja, nałogi, trudności adaptacyjne, problemy wychowawcze)

3. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

przejęcie opieki nad dzieckiem, gdy jego dobro jest zagrożone

1. DZIAŁANIA PREWENCYJNE JUGENDAMTU

◦ FRÜHE HILFEN

pomoc dla rodziców po urodzeniu dziecka - wykwalifikowany personel odwiedza rodziny i informuje o możliwościach otrzymania pomocy w opiece nad noworodkiem; Jugendamt współpracuje z położnymi i pielęgniarkami, które mogą rodzicom udzielić praktycznej pomocy

◦ KINDERTAGESSTÄTTE

przedszkole, opieka dzienna dla dzieci do rozpoczęcia szkoły

◦ TAGESMÜTTER/-VÄTER/KINDERTAGESPFLEGE

domowe przedszkole

◦ KITAGUTSCHEIN

zaświadczenie potrzebne do zameldowania dziecka w przedszkolu

◦ FREIZEITEINRICHTUNGEN

kluby dla dzieci i młodzieży, place zabaw, wyjazdy wakacyjne

◦ PFLEGEFAMILIE rodzina zastępcza

każdy, kto spełnia wymagane warunki, może przyjąć dziecko jako rodzina zastępcza

◦ KINDER- UND JUGENDARBEIT

pedagogiczna praca z dziećmi i młodzieżą, oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, wyjazdy wakacyjne, pomoc w zdobyciu wykształcenia i ukończeniu szkoły

◦ **ELTERNGELD**

pomoc finansowa przysługująca rodzinie po urodzeniu dziecka, składanie wniosku w dzielnicowym urzędzie -

Elterngeldstelle

◦ **JUGENDSCHUTZ**

ochrona młodzieży, programy, które chronią młodzież przed nałogami i przemocą

2. PORADNICTWO

◦ **ERZIEHUNGS- UND FAMILIENBERATUNG**

poradnia rodzinna i wychowawcza

◦ **EINGLIEDERUNGSHILFE**

pomoc dla dzieci z obniżoną sprawnością fizyczną bądź psychiczną

◦ **UNTERHALTSVORSCHUSSSTELLE**

kasa alimentacyjna; składanie wniosku o alimenty dla dzieci, których rodzic nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego

◦ **JUGENDGERICHTSHILFE**

porady i pomoc dla młodzieży, która weszła w konflikt z prawem

◦ **VATERSCHAFTSANERKENNUNG**

notarialne uznawanie ojcostwa

◦ **SORGEERKLÄRUNG**

zgoda matki nie będącej w związku małżeńskim na udzielenie praw rodzicielskich ojcu ich wspólnego dziecka

◦ **KINDSCHAFTSRECHTLICHE HILFEN**

pomoc prawna w zakresie opieki nad dziećmi

◦ **BEGLEITETER UMGANG**

kontrolowane przez pedagoga lub psychologa spotkania dziecka z rodzicem, z którym nie mieszka po rozwodzie lub separacji rodziców. (Wiecej na stronie 9)

◦ **VORMUNDSCHAFT**

kuratela, przejęcie praw rodzicielskich, gdy rodzice sędownie zostali ich pozbawieni

◦ **ADOPTIONSVERMITTLUNGSSTELLE**

porady i pomoc w załatwianiu spraw adopcyjnych

◦ **LERNTHERAPIE**

zajęcia korekcyjno-wyrównawcze, współpraca ze szkołą

◦ **REGIONALE SOZIALPÄDAGOGISCHE DIENSTE**

poradnictwo dla dzieci i młodzieży (również bez rodziców)

◦ **AMBULANTE HILFE ZUR ERZIEHUNG**

ambulatoryjna pomoc wychowawcza przysługująca rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej (rozwód, separacja, choroba, nałogi, trudności integracyjne w nowym otoczeniu), rodzicom, którzy mają problemy z wychowywaniem dzieci lub zaniepokojeni są jego zachowaniem bądź rozwojem, młodzieży mającej trudności w domu lub środowisku jak również dzieciom mającym problemy w nauce wynikające z deficytów rozwoju lub nieznanności języka niemieckiego

Aby taką pomoc otrzymać, należy zwrócić się do dzielnicowego wydziału Jugendamtu - **Regionale Sozialpädagogische Dienste** (urzędy pomocy społeczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży). Pracownik Jugendamtu decyduje o formie pomocy i proponuje instytucję **Träger der freien Jugendhilfe** i pracownika (pedagoga lub psychologa), który będzie rodzinie pomagał w polepszeniu kompetencji rodzicielskich. Niektóre instytucje oferują taką pomoc w języku polskim. Pomoc ma charakter ambulatoryjny, tzn. udzielana jest tam, gdzie problemy występują a jej forma uzależniona jest od indywidualnych potrzeb i problemów danej rodziny. Polega ona na rozmowach z rodzicami i dziećmi, pomocy w rozwiązywaniu problemów osobistych jak również na zajęciach stymulujących rozwój dziecka. Pomoc ta jest bezpłatna. Jeżeli rodzina sama zwraca się po nią do Jugendamtu, to ma ona charakter dobrowolny.

Formy ambulatoryjnej pomocy wychowawczej

◦ **SOZIALE GRUPPENARBEIT**

socjalne grupy pedagogiczne, pedagogiczno-psychologiczna pomoc grupowa dla dzieci z zaburzeniami zachowania

◦ **ERZIEHUNGSBEISTAND / BETREUUNGSHELFER**

indywidualna pomoc pedagogiczna dla dzieci i młodzieży; wsparcie przydzielane jest dziecku, mającemu trudności rozwojowe lub zaburzenia zachowania.

◦ **INTENSIVE SOZIALPÄDAGOGISCHE EINZELBETREUUNG**

indywidualna pomoc dla starszej młodzieży, pomoc w usamodzielnieniu w przypadku znacznego konfliktu z rodzicami

◦ **SOZIALPÄDAGOGISCHE FAMILIENHILFE**

pedagogiczno-psychologiczna pomoc dla rodziny, pomoc przydzielana jest całej rodzinie

3. INTERWENCYJNE DZIAŁANIE JUGENDAMTU

Dobro dziecka i jego prawidłowy rozwój są najwyższym priorytetem Jugendamtu. W sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone, dzieci są zaniedbywane, są ofiarami fizycznej, psychicznej lub seksualnej przemocy, nie uczęszczają do szkoły lub nie mają zapewnionych warunków dla prawidłowego rozwoju, Jugendamt jest zobowiązany udzielić dziecku natychmiastowej pomocy. Każdy, kto jest świadkiem zagrożenia dobra dziecka (rodzina, szkoła, przedszkole, pediatra, sąsiedzi, policja) ma obowiązek powiadomić Jugendamt. Jugendamt w pierwszej kolejności weryfikuje zgłoszenie o zagrożeniu i nawiązuje kontakt z rodziną, by wspólnie wyjaśnić problem i znaleźć adekwatne formy pomocy dla dziecka. Aby uniknąć czasowego odebrania dziecka rodzinie, proponowana

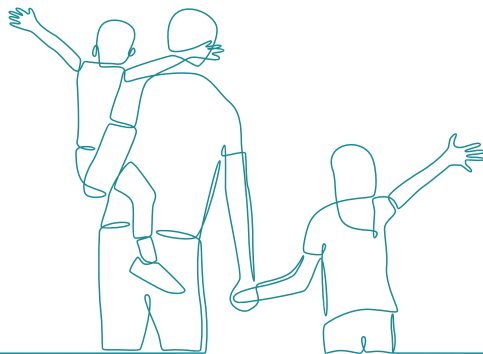
jest często ambulatoryjna pomoc wychowawcza (**Sozialpädagogische Familienhilfe**).

Jeżeli rodzice odmawiają współpracy, Jugendamt składa do sądu rodzinnego (**Familiengericht**) wniosek o tymczasowe ograniczenie praw rodzicielskich i natychmiastowe umieszczenie dziecka w bezpiecznym dla niego ośrodku kryzysowym (**Krisenzentrum, Kindernotdienst**), w domu dziecka (**Kinderheim**) dziecka lub w rodzinie zastępczej (**Pflegefamilie**).

Sąd Rodzinny decyduje, jak długo dziecko w takim ośrodku przebywa, kiedy i pod jakimi warunkami może wrócić do rodziców.

Rodzice, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej bądź mający problemy z wypełnianiem zadań rodzicielskich, często niechętnie zwracają się do Jugendamtu z prośbą o pomoc w obawie, że zostaną odebrane im prawa rodzicielskie a dzieci umieszczone w ośrodku kryzysowym lub domu dziecka.

Wczesne zwrócenie się do Jugendamtu i przyjęcie proponowanej pomocy może zapobiec interwencyjnemu działaniu tego urzędu. Istnieje możliwość otrzymania wsparcia również w języku ojczystym.

BEGLEITETER UMGANG

widzenia pod kontrolą

Według niemieckiego ustawodawstwa dziecko ma prawo do kontynuacji kontaktów z rodzicami nawet po ich separacji czy rozwodzie. Zarówno matka jak i ojciec – niezależnie u kogo dziecko po rozstaniu rodziców żyje – mają oprócz prawa również obowiązek utrzymywania z nim kontaktów. Są ponadto zobowiązani umożliwiać i ułatwiać kontakt dziecka z drugim rodzicem.

Jeżeli jednak byli małżonkowie/ partnerzy nie potrafią w tym zakresie współpracować, obwiniają się wzajemnie lub podejrzewają o działania na szkodę dziecka, sąd rodzinny – mając na uwadze ochronę dobra dziecka – może zarządzić spotkania pod opieką kompetentnej osoby. Jej rolą jest zagwarantowanie bezpiecznego przebiegu tych spotkań, niedopuszczenie do zagrożenia interesów dziecka oraz pomoc obojgu zwaśnionym rodzicom w samodzielnym i bezkonfliktowym organizowaniu tych kontaktów w przyszłości. Dlatego duży nacisk kładzie się na towarzyszące tej pracy porady dla wszystkich zainteresowanych stron.

Brak takich spotkań lub ciągły stres z nimi związany może odbić się bardzo niekorzystnie na rozwoju emocjonalnym dziecka. Dlatego ustawodawca wprowadził widzenia pod kontrolą/ opieką na przejściowy, ściśle określony czas.

Ich celem ma być usamodzielnienie się tych kontaktów i uniezależnienie od fachowej pomocy. Z urzędowego punktu widzenia sensem tych spotkań jest więc możliwość kontrolowania, czy jeden z rodziców nie wywiera szkodliwego wpływu na dziecko lub – w skrajnych przypadkach czy nie stosuje metod szantażu emocjonalnego i nie buntuje dziecka przeciwko drugiemu. Jest więc w zasadzie logiczne, iż osoba, która podejmuje się takiego zadania chce móc śledzić przebieg rozmów, które ma nadzorować.

Z punktu widzenia rodzica zmuszonego do tej formy spotkań z własnym dzieckiem są one przeważnie jedyną szansą na kontynuację lub nawiązanie bliskich kontaktów emocjonalnych z dzieckiem. Pomimo odczuwanego upokorzenia i poczucia niesprawiedliwości (bo argumenty, które do tej decyzji sądu doprowadziły są z reguły przez niego negowane i oceniane jako krzywdzące) nie ma on innej legalnej możliwości na utrzymywanie więzi z dzieckiem.

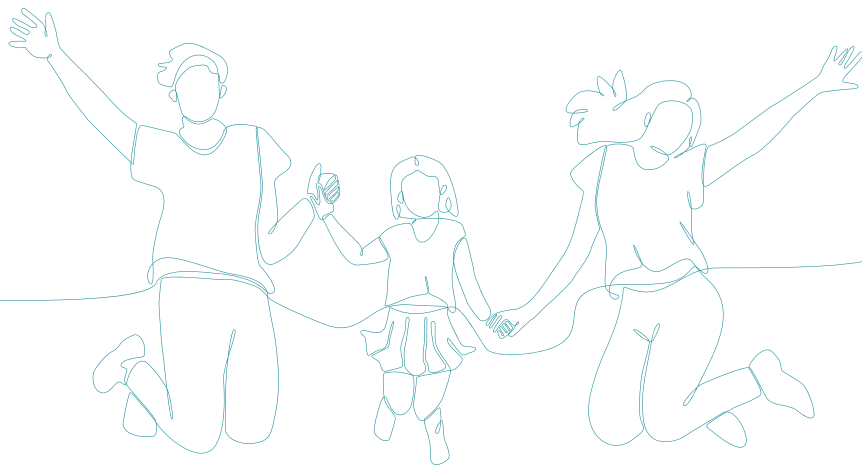
Również dla dziecka jest to całkowicie nienaturalne i często niezrozumiałe, spotykać się z ojcem czy matką “pod nadzorem” i nie móc być sobą, tzn. rozmawiać z nimi tak jak dawniej! Jest to rzeczywiście niezgodne z interesami zarówno dziecka jak i rodzica, by wymagać od nich, aby porozumiewali się w nienaturalny dla nich sposób, czyli w obcym języku.

Pamiętajmy, że § 30 Konwencji d/s Ochrony Praw Dziecka ONZ wyraźnie zabrania osobom prywatnym i instytucjom uniezależniania dzieciom mówienia ich własnym językiem,

podobnie jak wyznawania własnej wiary. Mądrzy i odpowiedzialni rodzice, którzy zdają sobie sprawę z wagi problemu, nie pozwolą odebrać sobie prawa do decydowania, w jakim języku komunikują się z dzieckiem.

Zachęcamy wszystkich zainteresowanych do dokładnego informowania się o przysługujących im prawach oraz do cierpliwego i nieustępliwego upominania się o nie!

Walka o dobro dzieci nie jest egoizmem, lecz przejawem miłości i szacunku do nich.

INNE FORMY POMOCY W PROBLEMACH PSYCHOLOGICZNYCH I PEDAGOGICZNYCH

◦ KINDER- UND JUGENDGESUNDHEITSDIENST Dzielnicowy Ośrodek Zdrowia Dziecka

- badania kontrolne U2 – U11 (jak u pediatry)
- diagnoza i ewentualne zalecenia terapeutyczne
- porady dla młodych rodziców i wizyty domowe
- problemy z karmieniem niemowlęcia
- kursy i grupy dla rodziców
- badania rozwoju mowy i ewentualne zalecenia terapii logopedycznej
- szczepienia i porady
- badania dojrzałości szkolnej i ewentualne wskazania dotyczące rodzaju szkoły i odroczenia obowiązku szkolnego
- nadawanie statusu integracyjnego dzieciom uczęszczającym do przedszkola i świetlicy

◦ KINDER- UND JUGENDPSYCHIATRISCHER DIENST DER BEZIRKE Dzielnicowe służby psychiatryczne dla dzieci i młodzieży

- porady z zakresu zdrowia psychicznego
- psychosocjalna pomoc w sytuacjach kryzysowych
- diagnoza, opinie psychologiczne i medyczne, wskazania terapeutyczne i możliwości pomocy
- współpraca ze szkołą, Jugendamtem i innymi instytucjami

◦ DIAGNOSE- UND BEHANDLUNGSZENTREN / SOZIALPÄDIATRISCHEN ZENTREN / KINDER- UND JUGENDAMBULANZEN (KJA / SPZ)

całościowa, multiprofesjonalna diagnoza i terapia - oferty ambulatoryjne, stacjonarne i inne

◦ NEUHLAND gGmbH

ośrodek, w którym osoby z myślami samobójczymi znajdują pomoc i schronienie, porady telefoniczne i online również dla rodziny i przyjaciół

Tel.: 030 873 01 11

◦ KINDERSCHUTZZENTRUM

Centrum Ochrony Dziecka - ośrodek dla dzieci, młodzieży i rodziców, porady (również anonimowe), pomoc w kryzysach rodzinnych, grupa stacjonarna dla dzieci do 14 roku życia

Tel.: 0800 – 111 0 444 / 030 683 9110

◦ KIZ - KIND IM ZENTRUM

pomoc dla ofiar przemocy seksualnej i ich rodzin, terapeutyczne oferty dla ofiar i sprawców przemocy seksualnej

Tel.: 0 30 282 80 77

◦ KINDERNOTDIENST

telefon i ośrodek kryzysowy dla dzieci, całodobowy telefon i ośrodki w ostrych kryzysach, możliwość natychmiastowego schronienia i uzyskania dalszej pomocy dla dzieci do 14. roku życia

Tel.: 0 30 61 00 61

◦ JUGENDNOTDIENST

ośrodek i całodobowy telefon dla młodzieży i rodziców ostrych kryzysach, możliwość natychmiastowego schronienia i uzyskania dalszej pomocy dla młodzieży w wieku od 14 do 18 lat

Tel.: 0 30 61 00 62

◦ MÄDCHENNOTDIENST

telefon i ośrodek kryzysowy dla dziewcząt, całodobowy telefon w ostrych kryzysach, możliwość natychmiastowego schronienia i uzyskania dalszej pomocy dla dziewcząt w wieku 14 - 18 lat, porady dla rodziców

Tel.: 0 30 61 00 63

◦ SCHULPSYCHOLOGISCHE UND INKLUSIONSPÄDAGOGISCHE BERATUNGS- UND UNTERSTÜTZUNGSZENTREN (SIBUZ)

poradnia szkolna dla uczniów, rodziców i nauczycieli, w problemach z nauką i wagarowaniem oraz mobbingiem, diagnoza, terapia, współpraca ze szkołą

Przed poproszeniem o pomoc korepetytora lub podpisaniem umowy z prywatnym instytutem radzimy wyjaśnić ewentualne deficyty (np. dysleksję, dyskalkulię, ADS, zaburzenia integracji sensorycznej) u pediatry, neurologa-psychiatry lub w SPZ albo dzielnicowym ośrodku zdrowia dziecka (**Kinder- und Jugendgesundheitsdienst**). W uzasadnionych wypadkach przysługuje bezpłatna pomoc i terapia (**Lerntherapie**).

◦ MIKK e. V. - INTERNATIONALES MEDIATIONSZENTRUM FÜR FAMILIENKONFLIKTE UND KINDESENTFÜHRUNG

mediacje w sprawach rodzinnych, również międzynarodowych

Tel.: 0 30 74787879

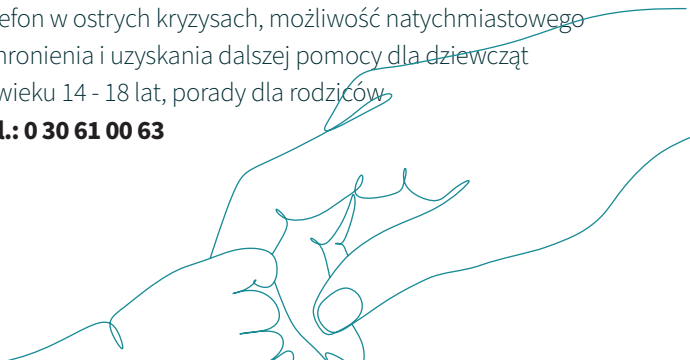
◦ MUTTER/ VATER-KIND- KUR

sanatorium dla matki /ojca i dziecka oraz dla osób pielęgnujących (**Kuren für Pflegende**)

◦ SILBERNETZ

Tel.: 0 800 4 70 80 90

linia telefoniczna, która oferuje pomoc osobom starszym i samotnym (w języku niemieckim)

◦ OFERTY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Caritas, Diakonie, AWO, Deutsches Rotes Kreuz

znajdziesz na stronie:

www.rodzinawberlinie.de

www.polkiwberlinie.de

◦ BIG HOTLINE

Tel.: 0 30 611 03 00

dla wszystkich kobiet, które w swoim związku doświadczają lub doświadczyły przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej;
porady - i w razie potrzeby - pomoc na miejscu; telefon czynny jest codziennie i przez całą dobę

OGÓLNOKRAJOWA BIG INFOLINIA - Tel.: 0 8000 - 116 016

◦ LARA

Tel.: 0 30 216 88 88

ośrodek pomocy kryzysowej i poradnictwa dla kobiet - ofiar gwałtów i molestowania seksualnego

E-Mail: beratung@lara-berlin.de

◦ AA-BERLIN

Tel.: 0 157 506 384 09

Anonimowi Alkoholicy są wspólnotą osób, którzy dzielą się nawzajem doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby rozwiązać swój wspólny problem i pomagać innym w wyzdrowieniu z alkoholizmu

E-Mail: admin@aa-berlin.de

Polskojęzyczna Infolinia AA Niemcy:

Tel.: 221 250 794 77

WSPIERAMY I INFORMUJEMY

Jesteśmy polskojęzyczną grupą kobiet w Berlinie, która wspiera i pomaga poszerzać wiedzę poprzez warsztaty, szkolenia, spotkania, konferencje, wydarzenia rodzinne oraz networkowe.

Grupy docelowe prowadzonych przez nas projektów to wszystkie kobiety: zarówno przedsiębiorczynie, stawiające pierwsze kroki na niemieckim rynku, jak i młode matki, potrzebujące poczucia wspólnoty i zrozumienia. Współpracujemy z wykwalifikowanymi specjalistami różnych obszarów wiedzy.

ZAPRASZAMY!

networking@polkiwberlinie.de
szkolenia@polkiwberlinie.de

www.polkiwberlinie.de

Jednym z naszych projektów jest
KOBIECA MANUFAKTURA ROZWOJU,

która powstała z potrzeby stworzenia przestrzeni do wymiany myśli, inspirujących spotkań i otwartych dyskusji. Formuła ta daje także okazję do przedstawienia kobiet, których droga ma posłużyć innym jako inspiracja, a osobiste doświadczenia bohaterek naszych networkowych spotkań mogą dodać odwagi do podejmowania śmielszych decyzji. Czasem chodzi przecież o ten pierwszy krok.

Jeśli szukasz inspiracji, poszukujesz drogi dla siebie, nie wiesz jak zacząć, a może po prostu szukasz nowych przyjaciół i nowych kontaktów, **KOBIECA MANUFAKTURA JEST DLA CIEBIE.**

Na Facebooku znajdziesz zawsze aktualne informacje o WARSZTATACH, SZKOLENIACH i SPOTKANIACH:

- **Polki w Berlinie e.V.**
- **Poradnik Berlińczyka - Polki w Berlinie e. V.**
- **Kobieca Manufaktura Rozwoju w Niemczech**

AUTORKI:**Janina Linek**, psycholog

janina.linek@psycholog-rodzinny.de

Danuta Stokowski, psycholog

danuta.stokowski@psycholog-rodzinny.de

www.rodzinawberlinie.de**Koordinacja, redakcja, projekt:****Marzena Nowak**, założycielka i przewodnicząca Polki w Berlinie e. V.

marzena.nowak@polkiwberlinie.de

Skład:**Magda Wlizłowska****Drukarnia Druksystem**

www.druksystem.de

biuro@druksystem.com.pl

tel.: +48 668 026 948

Treść, układ graficzny, forma tej publikacji i jej poszczególne elementy są chronione prawami autorskimi. Dokonywanie w nich zmian i kopiowanie jest zabronione. Publiczne prezentowanie i rozpowszechnianie publikacji jest dozwolone za zgodą Stowarzyszenia Polki w Berlinie.

**informacje
oraz porady
psychologiczne**

RODZINA W BERLINIE

POMAGAMY OSOBOM:

- mającym kłopoty wychowawcze lub rodzinne,
- znajdującym się w trudnej sytuacji rodzinnej np.: choroba, konflikty partnerskie, rozwód,
- zatroskanym rozwojem dziecka lub zaburzeniami jego zachowania,
- młodzieży zmagającej się z lękiem, rosnącą niecierpliwością czy agresją, stanami depresyjnymi,
- mającym trudności w integracji społecznej,
- starszym i samotnym.

Odwiedź naszą stronę, na której znajdziesz wiele cennych dla siebie informacji:

www.rodzinawberlinie.de

DIAGNOZA / JUGENDAMT / TERAPIA / PORADNICTWO